

## Soạn bài Quá trình văn học và phong cách văn học - Ngữ văn 12

**Câu 1.** Quá trình văn học là gì? Nêu các quy luật chung của quá trình văn học?

**Trả lời:**

- Quá trình văn học là diễn biến hình thành, tồn tại, phát triển, thay đổi của văn học qua các thời kì lịch sử.
- Quá trình văn học luôn tuân theo những quy luật chung:
  - + Thứ nhất: Văn học gắn bó với đời sống, thời đại nào văn hoá ấy, những chuyển biến của lịch sử xã hội thường kéo theo những biến động trong lịch sử phát triển của văn học.
  - + Thứ hai: Văn học phát triển trong sự kế thừa và cách tân. Văn học dân gian là cội nguồn của văn học viết, người sau kế thừa giá trị văn học của người trước và tạo nên giá trị mới.
  - + Thứ ba: Văn học của một dân tộc tồn tại vận động trong sự bảo lưu và tiếp biến, là một dòng chảy của văn học thế giới.

**Câu 2.** Xác định đặc trưng cơ bản của văn học Phục hưng, chủ nghĩa cổ điển, chủ nghĩa lãng mạn, chủ nghĩa hiện thực phê phán, chủ nghĩa hiện thực xã hội chủ nghĩa. Nói vắn tắt về các trào lưu văn học hiện đại trên thế giới và các trào lưu văn học ở Việt Nam.

**Trả lời:**

**\* Đặc trưng cơ bản của các trào lưu văn học:**

- + Văn học thời Phục hưng (châu Âu thế kỉ XV, XVI): giải phóng con người, đề cao cá tính, chống lại sự khắc nghiệt của thời kì Trung cổ.
- + Chủ nghĩa cổ điển (Pháp, thế kỉ XVII): coi văn hoá cổ đại là hình mẫu, lí tưởng, đề cao lí trí, sáng tác theo quy luật chặt chẽ.
- + Chủ nghĩa lãng mạn (hình thành từ các nước Tây Âu sau cách mạng Pháp 1789): đề cao những nguyên tắc chủ quan, lấy đề tài trong thế giới tưởng tượng của nhà văn, hình tượng nghệ thuật thường có vẻ đẹp khác thường.
- + Chủ nghĩa hiện thực phê phán (châu Âu thế kỉ XIX): thiên về những nguyên tắc tôn trọng khách quan, thường lấy đề tài từ cuộc sống hiện thực, xây dựng những tính cách điển hình vừa có tính khái quát vừa có tính cụ thể, tính cách phát triển hợp logic cuộc sống.
- + Chủ nghĩa hiện thực XHCN ra đời sau Cách mạng tháng Mười Nga, miêu tả cuộc sống trong quá trình phát triển cách mạng, đề cao vai trò lịch sử của nhân dân.

## Soạn bài Quá trình văn học và phong cách văn học - Ngữ văn 12

### \* Các trào lưu văn học hiện đại trên thế giới và các trào lưu văn học ở Việt Nam.

#### - Trên thế giới:

+ Văn học thời Phục hưng (châu Âu thế kỉ XV, XVI). Đặc trưng của trào lưu này là giải phóng con người, đề cao cá tính, chống lại sự khắc nghiệt của thời kì Trung cổ, tác giả tiêu biểu, sêch-xpia (Anh), Xéc-van-tét (Tây Ban Nha)...

+ Chủ nghĩa cổ điển (Pháp, thế kỉ XVII) coi văn hoá cổ đại là hình mẫu, lí tưởng, đề cao lí trí, sáng tác theo quy luật chặt chẽ, tác giả tiêu biểu, Cooc-nây, Mô-li-ê (Pháp).

+ Chủ nghĩa lãng mạn (hình thành từ các nước Tây Âu sau cách mạng Pháp 1789) đề cao những nguyên tắc chủ quan, lấy đề tài trong thế giới tưởng tượng của nhà văn, hình tượng nghệ thuật thường có vẻ đẹp khác thường. Tác giả tiêu biểu, V. Huy-gô (Pháp), F. Sin-le (Đức).

+ Chủ nghĩa hiện thực phê phán (châu Âu thế kỉ XIX) thiên về những nguyên tắc tôn trọng khách quan, thường lấy đề tài từ cuộc sống hiện thực, xây dựng những tính cách điển hình vừa có tính khái quát vừa có tính cụ thể, tính cách phát triển hợp logic cuộc sống. Tác giả tiêu biểu, H. Ban-dắc (Pháp), L. Tôn-xtôi (Nga)

+ Chủ nghĩa hiện thực XHCN ra đời sau Cách mạng tháng Mười Nga, miêu tả cuộc sống trong quá trình phát triển cách mạng, đề cao vai trò lịch sử của nhân dân. Người mở đầu M. Gor-ki (Nga).

+ Chủ nghĩa siêu thực: (Pháp - 1924) với đặc trưng quan niệm về thế giới trên hiện thực mới là mảnh đất sáng tạo của nghệ sĩ. Tác giả tiêu biểu, A. Brơ-tôn.

+ Chủ nghĩa hiện thực huyền ảo (Mĩ La - Tinh, sau Thế chiến thứ hai), coi thực tại bao gồm cả thế giới tâm linh, niềm tin tôn giáo, các huyền thoại, truyền thuyết. Tác giả tiêu biểu, G. Mác-két.

#### - Ở Việt Nam:

+ Trào lưu lãng mạn (1932 - 1945): (Thơ mới, tiểu thuyết lãng mạn). Tác giả tiêu biểu: Thế Lữ, Huy Cận, Xuân Diệu, Hàn Mặc Tử, Chế Lan Viên, Nguyễn Tuân

+ Trào lưu hiện thực phê phán (gồm các truyện ngắn, tiểu thuyết hiện thực phê phán). Tác giả tiêu biểu: Nam Cao, Vũ Trọng Phụng, Ngô Tất Tố...

+ Trào lưu văn học hiện thực XHCN (Gồm nhiều thể loại, trước và sau Cách mạng Tháng Tám, đặc biệt phát triển trong thời kì kháng chiến và xây dựng XHCN ở Miền Bắc).

## Soạn bài Quá trình văn học và phong cách văn học - Ngữ văn 12

**Câu 3.** Thế nào là phong cách văn học?

**Trả lời:**

- Khái niệm phong cách văn học: là những nét riêng biệt, độc đáo của một tác giả trong quá trình nhận thức và phản ánh cuộc sống, thể hiện trong các yếu tố nội dung và hình thức của từng tác phẩm.
- Phong cách văn học nảy sinh do chính những nhu cầu của cuộc sống, vì cuộc sống luôn đòi hỏi sự xuất hiện những cái mới, những cái không lặp lại bao giờ, nảy sinh do nhu cầu của quá trình sáng tác văn học.
- Quan hệ giữa phong cách văn học và quá trình văn học: quá trình văn học được đánh dấu bằng những nhà văn kiệt xuất với phong cách độc đáo của họ; phong cách in đậm dấu ấn riêng biệt của tác giả.

**Câu 4.** Phân tích những biểu hiện của phong cách văn học?

**Trả lời:**

Những biểu hiện của phong cách văn học:

– Cái nhìn, cách cảm thụ có tính khám phá và ở giọng điệu riêng biệt của nhà văn.

Ví dụ: Trước Cách mạng tháng Tám 1945, thơ Huy Cận là "một tiếng địch buồn", "một bản ngâm ngùi dài dài", còn thơ Xuân Diệu lại là "nguồn sống dào dạt", "đắm say tình yêu, đắm say cảnh trời, sống vội vàng quán quýt ..."

- Biểu hiện ở sự sáng tạo các yếu tố thuộc nội dung tác phẩm, tạo thành dấu ấn riêng của tác giả.

VD: Trước Cách mạng tháng Tám, Nam Cao tập trung thể hiện bi kịch tinh thần, nỗi đau bị tha hóa, bị xói mòn nhân phẩm con người lao động nghèo, trong xã hội vô nhân đạo. Còn nhà văn Nguyễn Tuân lại nghiêng về thể hiện vẻ đẹp tài hoa, xuất chúng của những con người một thời "vang bóng".

– Hệ thống thủ pháp nghệ thuật riêng (ngôn từ, kết cấu, miêu tả, ...)

### LUYỆN TẬP

**Câu 1.** Phân tích sự khác biệt giữa trào lưu văn học lãng mạn và trào lưu văn học hiện thực phê phán qua truyện ngắn *Chữ người tử tù* của Nguyễn Tuân với đoạn trích *Hạnh phúc của một tang gia* (trích *Số đỏ*) của Vũ Trọng Phụng.

## Soạn bài Quá trình văn học và phong cách văn học - Ngữ văn 12

### Trả lời:

Truyện ngắn *Chữ người tử tù* của Nguyễn Tuân thuộc trào lưu lãng mạn, *Số đỏ* của Vũ Trọng Phụng thuộc trào lưu văn học hiện thực phê phán. Cần phân biệt hai tác phẩm dựa vào đặc trưng của hai trào lưu:

- Tác phẩm lãng mạn (*Chữ người tử tù*): lấy đề tài lịch sử nhưng sáng tác thêm, xây dựng hình tượng nhân vật có vẻ đẹp phi thường. Huân Cao có tài năng khác thường, tấm lòng trong sáng khác thường (thiên lương trong sáng), và lòng can đảm cũng khác thường: cuộc kì ngộ giữa nghệ sĩ (Huân Cao) với công chúng ham mê nghệ thuật (cai ngục và thợ lại) diễn ra khác thường (trong nhà tù trước ngày bị hành quyết).
- Tác phẩm hiện thực phê phán (đoạn trích *Hạnh phúc của một tang gia* lấy đề tài từ cuộc sống hiện thực, xây dựng những tính cách điển hình trong hoàn cảnh điển hình (Xuân tóc đỏ, Tuyết, gia đình Văn Minh...), tính cách phát triển hợp logic cuộc sống.

**Câu 2.** Nêu những nét chính về phong cách nghệ thuật Nguyễn Tuân và Tố Hữu.

### Trả lời:

- Phong cách nghệ thuật của Tố Hữu:

- + Thơ trữ tình - chính trị
- + In đậm dấu ấn sử thi và cảm hứng lãng mạn
- + Giọng điệu tâm tình, ngọt ngào, đậm đà tính dân tộc

- Phong cách nghệ thuật của Nguyễn Tuân:

- + Ngông ngạo, tài hoa, uyên bác
- + Là nhà văn của những tính cách độc đáo, của những tình cảm, cảm giác mãnh liệt, những phong cảnh tuyệt mỹ.
- + Tự do, phóng túng và ý thức sâu sắc về cái tôi cá nhân.